PRAVIDLA PRO POPIS	21. října **2026** Dokument verze 8.8

Pravidla pro popis periodik

Autorka aktuální verze: Veronika Ježková

Autoři předchozích verzí: Miroslava Beňačková, Veronika Ježková, Pavlína Kočišová, Ondřej Lehrl, Iveta Lodrová, Pavla Švástová, Zdeněk Vašek

Obsah

OBSAH **2**
PRAVIDLA PRO POPIS PERIODIK **3**
1 POPIS STRANY **4**
1.1 Paginace (čísla stránek) 4
1.1.1 Běžné číslování 4
1.1.2 Chybné číslování 4
1.1.3 Prázdná strana 5
1.1.4 Nenatištěná čísla stran 5
1.1.5 Římské číslování 6
1.1.6 Zápis čísel u dvoustrany 6
1.1.7 Sloupce 7
1.2 Typ strany 8
1.2.1 Hodnoty pro popis typu strany 8
1.2.2 Použití hodnot pro popis typu strany a typu vnitřní části 13
1.3 Příklady možného řazení skenovaných typů stran různých svazků (best practices) 14
1.3.1 Svazek v tvrdých deskách bez papírového přebalu 14
1.3.2 Svazek v tvrdých deskách s papírovým přebalem (s klopami) 14
1.3.3 Svazek v měkkých deskách s klopami 15
1.3.4 Svazek převázaný v tvrdých deskách s původní obálkou vlepenou kdekoliv ve svazku 15
1.3.5 Svazek převázaný v tvrdých deskách bez původní obálky 15
1.3.6 Svazek převázaný s původní obálkou nalepenou na nové vazbě 15
2 POPIS VNITŘNÍCH ČÁSTÍ **17**
2.1 Název a podnázev 17
2.2 Autor 17
2.3 Typ vnitřní části 18
2.3.1 Hodnoty pro typ vnitřní části – článek (ARTICLE) 18
2.3.2 Hodnoty pro typ vnitřní části – obraz (PICTURE) 20
2.4 Jazyk 21
3 POPIS ČÍSLA (VÝTISKU) **22**
3.1 Název a podnázev 22
3.2 Autor 22
3.3 Číslo vydání 22
3.4 Typ vydání (čísla) 24
3.5 Datum vydání 25
3.6 Typ výtisku 26
3.7 Defekty ve vydání 26
3.8 Mutační vydání 27
3.9 Cenzurovaná vydání 30
4 POPIS PŘÍLOHY **31**
5 POPIS ROČNÍKU **33**
5.1 Číslování ročníků 33
5.2 Datum vydání 34
5.3 Defekty ročníku 34
5.4 Společné strany ročníku (obálka ročníku atp.) 35
6 POPIS TITULU **36**
7 DALŠÍ POPIS **37**
7.1 ISSN 37
7.2 Jazyk 37
7.3 Jiný titul ve svazku 37
HISTORIE VERZÍ **38**

Pravidla pro popis periodik

Pravidla pro popis periodik (dále PPP) vychází z dokumentu Definice metadatových formátů pro digitalizaci periodik verze 2.3 dostupného na webu Národní digitální knihovny.

Slouží jako předpis pro výsledek procesu digitalizace v digitalizačních projektech v ČR. Původně byla vytvořena pro projekt Národní digitální knihovny (NDK), dále jsou předepsána v programu VISK 7 a byla použita i v krajských digitalizačních projektech. Spolu s Definicí metadatových formátů pro digitalizaci periodik slouží jako jednotný formát pro paměťové instituce, které chtějí svá data dlouhodobě archivovat v úložišti Národní knihovny (dále NK).

Za rozvoj a údržbu Pravidel pro popis zodpovídá Odbor novodobých digitálních sbírek Národní knihovny ČR, resp. Oddělení standardů digitálních sbírek (https://standardy.ndk.cz). S doplňujícími dotazy lze kontaktovat oddělení pro standardy na emailu metadata.ndk@nkp.cz. Pro hlášení chyb, dotazy nebo návrhy na rozšíření pravidel pro popis lze také využít https://github.com/NLCR/Standard_NDK.

1 Popis strany

Číslování stran se uvádí v METS dokumentu ve fyzické strukturální mapě, která sdružuje všechny reprezentace jedné strany, a na úrovni strany (PAGE) v elementu <part>.

```
<mets:structMap LABEL="Physical_Structure" TYPE="PHYSICAL">
    <mets:div LABEL="Chemické listy no.6 1951" TYPE="Periodical" ID="DIV_P_0000"
    DMDID="MODSMD_ISSUE_0001">
        <mets:div ID="DIV_P_PAGE_0000" ORDER="0" ORDERLABEL="[437a] TYPE="titlePage">
            <mets:fptr FILEID="MC_anl001-000003_0001"/>
            <mets:fptr FILEID="UC_anl001-000003_0001"/>
            <mets:fptr FILEID="ALTO_anl001-000003_0001"/>
            <mets:fptr FILEID="TXT_anl001-000003_0001"/>
            <mets:fptr FILEID="AMD_anl001-000003_0001"/>
        </mets:div>
    </mets:div>
</mets:structMap>
```

1.1 Paginace (čísla stránek)

1.1.1 Běžné číslování

Číslo strany se uvádí **arabskými čísly**, pokud není vytištěno jinak. Pokud na stránce není číslo vytištěno, dopočítá se dle pravidel uvedených v bodu 1.1.4. Vyskytuje-li se římské číslování, řídíme se pravidly u bodu 1.1.5.

1.1.2 Chybné číslování

Pokud se v paginaci nachází chybný údaj, ale jinak je zachována posloupnost, údaj se dopočítá a uvede se správný, do poznámky se neuvádí nic.

V případě, že chyba v číslování narušuje posloupnost, je možné využít zápisu např. „**55 [58]“** (na prvním místě zápisu se uvádí vytištěný údaj a v hranaté závorce na druhém místě pak údaj dopočítaný) a **do poznámky na úrovni výtisku** se uvede „**chybný údaj v paginaci**“. Tento způsob zápisu musí schválit vlastník – zadavatel.

```
<mods:physicalDescription>
    <mods:note>chybný údaj v paginaci</mods:note>
</mods:physicalDescription>
```

Vyskytne-li se tato chyba opakovaně, je možnost vytištěný údaj neopravovat a **v poznámce na úrovni výtisku** se zapíše formulace „**nekonzistence v paginaci**“. Tento způsob zápisu musí schválit vlastník – zadavatel.

Pokud v číslování stran dojde k posunu celé paginace (např. číslování se posune o 10 stran zpět a je v této řadě očíslován zbytek knihy) uvedeme to, co je natištěno a **do poznámky**: „**nekonzistence v paginaci**“.

```
<mods:physicalDescription>
    <mods:note>nekonzistence v paginaci</mods:note>
</mods:physicalDescription>
```

Pokud jsou strany v chybném pořadí svázány, ale nejsou chybně očíslovány, při editaci toto pořadí upravíme do pořadí čtení a řídíme se pravidly jako při běžném číslování.

Pozn.: *Prakticky si tohoto jevu při masové digitalizaci zřejmě nevšimnete, takže v popisu strany zůstane pouze to dopočítané číslo, ne to, co je doopravdy na stránce vytištěno. Není to chyba.*

1.1.3 Prázdná strana

V případě výskytu prázdných stran se tyto strany označí typem strany **prázdná strana (blank)**. Není třeba uvádět zápis čísla strany v hranatých závorkách, pokud není porušena číselná řada a nenacházejí se na začátku nebo na konci dokumentu. V opačném případě se čísla dopočítají podle pravidel a v hranatých závorkách se uvedou.

Pokud periodikum obsahuje více po sobě jdoucích prázdných stran, je vždy na rozhodnutí vlastníka-zadavatele, zda se zařadí či odstraní. Odstranit se mohou, pokud nejsou započítány do paginace a je dodrženo střídání levé a pravé strany.

1.1.4 Nenatištěná čísla stran

Nechybí v číselné řadě

a) Na začátku výtisku, tj. všechny strany před stranou č. 1, se očíslují abecedně s prefixem 1 v hranatých závorkách **[1a], [1b], [1c], [1d]..., 1**. Pokud by takové číslování nebylo v souladu s číslováním dále ve výtisku, je možné zvolit způsob číslování analogicky **[a], [b], [c], [d]..., 1** či **[1aa], [1ab], [1ac], [1ad]..., 1**.

b) Kdekoliv jinde ve výtisku se strany očíslují abecedně s prefixem čísla strany předcházející nebo následující po nečíslované straně v hranatých závorkách **25, 26, [26a], [26b], 27, 28**. Číslování odvozujeme dle kontextu navazujících stran, tedy např. nečíslované strany obsahově související s číslovanou stranou mohou předcházet i následovat takto: **25, [26a], [26b], 26, [26c], [26d]**.

c) Za poslední číslovanou stranou výtisku abecedně **15, [15a], [15b]...**, následuje další číslo s první číslovanou stranou, předchozí nečíslované strany budou **[16a], [16b], 16**. Dodržujeme i u posledního čísla výtisku, na které již další číslo nenavazuje

Dle výše uvedeného postupujeme i v případě, kdy číslo strany není natištěno, nechybí v číselné řadě a strany obsahují inzerci.

Pozn.: *Při použití písmen vynecháme písmeno „ch“ a písmena s diakritikou (ˇ, ´, °).*

Chybí v číselné řadě

a) Na začátku výtisku, tj. do první strany s vytištěným číslem, se dopočítá a uvede v hranatých závorkách **[1], [2], [3], 4, 5, 6...**

b) Uprostřed výtisku se dopočítá a uvede bez závorek

c) Na konci výtisku, tj. od poslední strany s vytištěným číslem, se dopočítá a uvede v hranatých závorkách **...256, 257, 258, [259], [260], [261]**, pokud má následující průběžnou paginaci, čísluje se takto **...256, 257, 258, [258a], [258b], [258c]**.

Čísla dopočítaných stran se snažíme vždy odvodit z předlohy, resp. z kontextu po sobě následujících stran.

Příklad:

Pokud po natištěné straně 16 následují tři nečíslované strany a další natištěné číslo je 18, vypadá správný zápis těchto stran takto: ***16, [16a], [16b], [17], 18 atd.****, (znamená to, že s. [16a], [16b] navazuje na s. 16).*

Pozor: Je možný i tento zápis: ***16, [17], [17a], [17b], 18 atd.****, (znamená to, že s. [17a], [17b] navazuje na s. [17]).*

Tento případ se týká hlavně různých nečíslovaných tabulek, vyobrazení, map a dalších vložených údajů. V tomto případě budou v hranaté závorce všechny tři nečíslované strany.

1.1.5 Římské číslování

V případě římského číslování platí stejná pravidla jako u arabského číslování. Jsou-li strany číslovány římskými číslicemi, dodržíme toto číslování s pravidlem co nejkratšího způsobu zápisu, při dodržení následujících pravidel:

- římská čísla se zapisují kombinací znaků I, V, X, L, C, D, M.
- římská čísla se skládají psaním od nejvyšší hodnoty k nejnižší (MDL = 1550) s možností kombinace tří stejných římských číslic
- menší římská číslice před větší znamená odečet (takto se odečítá jen jediná římská číslice – nikdy nepoužívat v odečtu zápis dvou stejných číslic např. nesprávně pro 8 bude zápis IIX)
- pro odečet dle výše uvedeného se užívají pouze římské číslice I, X, C; v matematickém kontextu zcela výjimečně také M. POZOR, pro odečet nebyly používány římské číslice V, L, D (pro číslo 90 správně: XC, pro číslo 1900 správně MCM; pro číslo 95 správně XCV nesprávně: VC = 95 i přesto, že zápis splňuje podmínku, že je kratší).
- číslice I se pro odečítání většinou užívá jen před V, X (pro 1999 nesprávně MIM místo MCMXCIX)
- pokud chybí očíslované stránky mezi stránkami s římským číslováním a logicky je můžeme zařadit k římsky číslovaným stranám, řídíme se stejnými pravidly jako u číslování nečíslovaných stran uvedeného v bodu 1.1.4 (např. mezi stranou XVII a XVIII jsou dvě nečíslované stránky, zápis bude vypadat následovně: **XVII, [XVIIa], [XVIIb], XVIII...**).
- v případě, kdy se v předloze vyskytuje IIII namísto IV, nezachováváme tvar podle předlohy, ale použijeme běžnou formu zápisu.

Ve všech ostatních případech dodržujeme arabské číslování.

1.1.6 Zápis čísel u dvoustrany

Dvoustrana, která zpravidla obsahuje nedělitelné informace, nalézající se na levé i pravé straně obrazového pole dokumentu (např. fotografie, mapa, tabulka, nadpis), se může naskenovat nebo následně zpracovat tak, že obě strany jsou na jednom skenu (nepovinné). Pak se uvedou dvě čísla stránek bez mezery k jedné reprezentaci a výsledný zápis bude **5,6** :

```
<mets:div ID="DIV_P_PAGE_0000" ORDER="0" ORDERLABEL="5,6" TYPE="normalPage">
        <mets:fptr FILEID="MC_anl001-000003_0001"/>
        <mets:fptr FILEID="UC_anl001-000003_0001"/>
        <mets:fptr FILEID="ALTO_anl001-000003_0001"/>
        <mets:fptr FILEID="TXT_anl001-000003_0001"/>
        <mets:fptr FILEID="AMD_anl001-000003_0001"/>
</mets:div>
```

Dvoustrana bez čísel stran – pokud dvoustrana nemá jedno nebo obě čísla stránek, uvede se toto číslo (obě čísla) v závorkách. Mohou tak nastat tři následující kombinace: např. **[4],5** ; **4,[5]** ; **[4],[5]** nebo **[4,5]**.

V případě **vícečetných rozkládacích stran** se dbá na co nejvěrnější popis originálu. Tyto strany naskenujeme vcelku z rubu i líce a následně zařadíme i v rozsekané podobě na jednotlivé segmenty (strany). Číslování bude [1], [2] a v rozsekané podobě [1a], [1b], [1c], [2a], [2b], [2c] etc.

1.1.7 Sloupce

Pokud nejsou číslovány strany, ale sloupce textu (na jedné stránce jsou natištěna dvě čísla), postupujeme obdobně jako u dvoustran a řídíme se fyzickou předlohou. Tedy pokud jsou na straně sloupce označené 9 a 10, do popisu strany zapíšeme **9,10**.

Pokud chybí jeden nebo obě čísla sloupců, zapisují se stejně jako u dvoustran, např. [4],5; 4,[5]; [4],[5] nebo [4,5].

Pokud nejsou sloupce číslovány, vygeneruje se číselná řada.

(V závislosti na požadavku vlastníka – zadavatele se může vygenerovat číselná řada pro každou stránku bez ohledu na číslování sloupců (pokud jsou sloupce číslovány abecedně, nebo ne průběžnou číselnou řadou). Vždy konzultovat s vlastníkem – zadavatelem, který rozhodne o způsobu číslování)

1.2 Typ strany

Pokud se v naskenovaném dokumentu nacházejí, je povinné popsat následující typy stran: reprezentace, přední desky/obálka, přední přídeští, titulní strana, normální strana, mapa, obsah, rejstřík, seznam ilustrací, seznam map, seznam tabulek, zadní přídeští, zadní desky/obálka, hřbet, volný list, přebal. Popis ostatních stran je dobrovolný.

Popis uvedených typů stran je povinný, pokud jsou naskenovány, neslouží jako předpis toho, co je povinné skenovat (např. pokud není naskenovaný hřbet, tento typ strany se nepoužije).

V balíčku se hodnota pro typ strany objeví na dvou místech – jednak jako atribut TYPE ve fyzické strukturální mapě METS dokumentu a dále také v MODS záznamu na úrovni popisu pro stranu (PAGE) jako atribut *type* elementů <genre>.

Např.:

```
<mets:structMap LABEL="Physical_Structure" TYPE="PHYSICAL">
        <mets:div LABEL="Chemické listy, no.6, 1951" TYPE="Periodical" ID="DIV_P_0000"
        DMDID="MODSMD_ISSUE_0001">
                <mets:div ID="DIV_P_PAGE_0000" ORDER="0" ORDERLABEL="[437a]
                TYPE="frontJacket">
                        <mets:fptr FILEID="MC_anl001-000003_0001"/>
                        <mets:fptr FILEID="UC_anl001-000003_0001"/>
                        <mets:fptr FILEID="ALTO_anl001-000003_0001"/>
                        <mets:fptr FILEID="TXT_anl001-000003_0001"/>
                        <mets:fptr FILEID="AMD_anl001-000003_0001"/>
                </mets:div>
        </mets:div>
</mets:structMap>

<mods:genre type="frontJacket">reprePage</mods:genre>
```

Primárním zdrojem pro popis předepsaných hodnot typů stran a vnitřních částí je tabulka v kapitole 1.2.2.

1.2.1 Hodnoty pro popis typu strany

- **Reprezentativní obálka periodika (frontJacket)**

Jako reprezentaci označujeme část přebalu, pokrývající přední desky/obálku. Je vždy na prvním místě. Vytváří se z papírového přebalu periodika, naopak se nevytváří z obalu (šanonu), do kterého jsou listy pouze volně vloženy nebo jsou sešity kroužkovou vazbou.

- **Desky/Obálka (cover)**
- **Přední desky (frontCover)**
- **Zadní desky (backCover)**

Materiály spojené se hřbetem a boky knižního bloku za účelem ochrany při užívání.

Je možné konkrétně rozlišit přední obálku (frontCover) a zadní obálku (backCover). U ročenek či sborníků se obvykle jedná o Desky/Obálku, noviny nejčastěji začínají titulní stranou. Pokud se zadní desky skenují dohromady se hřbetem, označí se celek jako zadní desky.

V případě kroužkové vazby je možné ze skenování vynechat přední fólii a zadní karton, pokud nenesou žádnou popisnou informaci či grafickou hodnotu dotvářející celek dokumentu.

Pokud jsou obálky vevázány na konci, přesuneme je k jednotlivým číslům pouze v případě, že u nich lze bezpečně určit, ke kterému číslu patří. Pokud není možné určit, ke kterému číslu patří, vytvoří se z obálek samostatné číslo označené: „obálky“. Více informací je možné nalézt v bodě 3.6 c).

- **Přední přídeští (frontEndSheet)**
- **Zadní přídeští (backEndSheet)**

Vnitřní strana přední a zadní desky vazby, popř. její výlep.

Pro potřeby digitalizace se jako přídeští označí také vnitřní strana obálky, i když není opatřena listem, který drží vazbu uvnitř svazku.

- **Přední předsádka (frontEndPaper)**
- **Zadní předsádka (backEndPaper)**

Spojení přední a zadní desky s knižním blokem v podobě dvojlistu papíru, přišité složky papíru, nebo zpevnění jiným druhem materiálu, např. kůží nebo plátnem, přičemž jeho část bývá vlepena na přídeští. Je možné konkrétně rozlišit přední předsádku (frontEndPaper) a zadní předsádku (backEndPaper).

Pokud je přední předsádka rozříznutá, levá strana dvojlistu se označí jako přídeští a pravá jako předsádka. Rubová strana volného dvojlistu předsádky (tj. strana předsádky přímo přiléhající na další strany knižního bloku) se bude označovat dle jejího obsahu (nejčastěji "blank"). V případě zadní předsádky naopak.

Pokud je zachována předsádka jako nerozřezaný dvojlist, popíše se celý jako předsádka. Specifičtější typ strany (např. mapa) lze upřednostnit jen pokud je obsahově významnou částí dokumentu a není pouze dekorativní.

- **Titulní strana (titlePage)**

Stránka na začátku dokumentu, obsahující zpravidla úplné názvové údaje, údaje o odpovědnosti a úplné či neúplné údaje nakladatelské, někdy údaj o pořadí a druhu vydání apod. U tištěných dokumentů představuje líc titulního listu.

Obsahuje informace o čísle (příloze) a datu vydání ročníku či výtisku, popř. charakteristický grafický prvek, a většinou se nachází na začátku výtisku či ročníku. Pokud se v daném výtisku vyskytuje více takovýchto stran, považuje se za titulní první strana v dokumentu, pokud není obálkou. Někdy se mohou vyskytnout dvě titulní strany, v tom případě se označují obě dvě.

- **Předmluva (preface)**

Text na začátku dokumentu, který zpravidla uvádí historii vzniku a cíle díla.

- **Úvod (introduction)**

Počáteční samostatná část dokumentu, opisující jeho rámec. Obvykle krátce shrnuje obsah dokumentu nebo jej vysvětluje. Úvod také může seznamovat se základy oboru či disciplíny, o které dokument pojednává.

- **Normální strana (normalPage)**

Všechny ostatní strany než výše a níže popsané budou mít nastavenou hodnotu typu stránky normalPage – normální strana.

- **Prázdná strana (blank)**

Strana v tištěné knize, záměrně ponechaná bez tisku, např. na reverzu obsahu, vnitřních titulů apod. Je počítána do stránkování svazku.

Pro použití viz kap. 1.1.3.

- **Ilustrace (illustration)**

Obrazový doprovod textu, který má výzdobnou, dokumentační nebo informační funkci.

Lze zahrnout grafická znázornění, portréty, obrazové přílohy, faksimile, erby či fotografie. Specifičtější popis ilustrací je možný na úrovni vnitřní části.

- **Mapa (map)**

Zmenšený obraz zemského povrchu či vesmírných těles v rovině.

Lze zahrnout také plány či mapy fantazijních světů. Pokud je mapa volným listem, má přednost specifické označení "mapa" před typem strany "volný list".

- **Tabulka (table)**

Přehledně uspořádaný a graficky členěný seznam.

Lze použít také pro seznamy bez viditelného ohraničení sloupců a řádků.

- **Inzerce/Reklama (advertisement)**

Inzerát je krátké textové či obrazové sdělení o nabídce, koupi apod., které je obvykle za úplatu zveřejněno v nějakém vhodném informačním médiu. Soubor všech inzerátů se označuje slovem inzerce, inzerování.

Reklama je placená nebo neplacená propagace výrobku, služby, společnosti, obchodní značky nebo myšlenky různými prostředky (např. plakáty, inzeráty, nápisy, světla aj. oznámení), mající obvykle za cíl zvýšení prodeje.

Typ strany Inzerce/Reklama se použije pouze v případě, že jde o celostránkový inzertní tisk či o vloženou reklamu (požadavek na popis vždy určí vlastník – zadavatel před digitalizací).

- **Tiráž (colophon)**

Soupis bibliografických, vydavatelských a technických údajů o tiskovině, který je vytištěn v této tiskovině – v periodických publikacích na různých místech, v knihách obvykle na konci nebo též na začátku (rub titulního listu).

Údaje, které má vydavatel tiskoviny v tiráži uvádět, bývají stanoveny právními předpisy (o jeho autorství, vlastnictví autorských práv, podrobnostech o výrobě a vydání…). V novinách obsahuje tiráž informace o jejich vydavatelích.

- **Dedikace (dedication)**

Připsání díla autorem určité osobě nebo instituci, jako výraz díků za podporu či podíl na jeho vzniku.

- **Errata (errata)**

Seznam autorských nebo tiskových chyb, zjištěných po vytištění publikace, a jejich oprav.

Pokud jsou errata volným listem, má přednost specifické označení "errata" před typem strany "volný list".

- **Notový zápis (sheetMusic)**

Dokument s písemným (grafickým) zobrazením záznamu hudebního díla; základním prostředkem záznamu je notové písmo, zařazen však může být i běžný text.

- **Bibliografie (bibliography)**

Seznam dokumentů zpracovaný podle určitých zásad, pravidel a hledisek.

- **Doslov (afterword)**

Samostatný text na konci dokumentu. Může mít formu komentáře, eseje či zamyšlení nad dílem.

Není součástí samotného díla (nenavazuje a nezakončuje předchozí děj), ale týká se pouze daného vydání (např. komentář k novému vydání, zhodnocení změn oproti předešlému vydání). Tvůrcem doslovu může být sám autor, ale také např. vydavatel, literární vědec či kritik.

- **Závěr (conclusion)**

Závěrečná část díla, která hodnotí celý předchozí text. Formuluje výsledná zjištění a naplnění cílů (obvykle stanovených v úvodu), případně navrhuje nová řešení či další postup.

- **Obsah (tableOfContents)**

Výčet názvů a podnázvů částí dokumentu v pořadí, jak se v dokumentu vyskytují, s označením stránky nebo sloupce, kde příslušné části začínají.

Pokud se na stránce vyskytuje v jakémkoli poměru ke zbývajícímu textu obsah, nastaví se typ strany na tuto hodnotu. Obsahem nemůže být obálka, titulní stránka, přední a zadní desky.

- **Rejstřík (index)**

Soupis významných pojmů nebo údajů objevujících se v dokumentu, uspořádaných podle jednotného principu (abecedně, systematicky, chronologicky) a doplněných odkazem na místo jejich výskytu. Rejstřík je součástí informačního aparátu dokumentu.

- **Seznam ilustrací (listOfIllustrations)**

Soupis obrazového doprovodu textu, použitého v daném dokumentu.

- **Seznam map (listOfMaps)**

Soupis map použitých v daném dokumentu.

- **Seznam tabulek (listOfTables)**

Soupis tabulek použitých v daném dokumentu.

- **Hřbet (spine)**

Nejdůležitější část knižního korpusu, která chrání jeho vazbu. Složky jsou šity na vazy nebo je sešitý či slepený knižní blok v místě spojení pouze přelepen textilií. Spojení složek s deskami vazby je nejvíce namáháno, a proto bývá ještě přelepováno pokryvem z různých materiálů. Na pokryvu hřbetu se uvádějí údaje o titulu díla, autorovi, popř. evidenční údaje knihoven (signatury), původně umísťované na ořízku.

Hřbet není povinné skenovat. Samostatně naskenovaný se zařadí za zadní desky. Obvykle se však skenují zadní desky včetně hřbetu (nerozřezané). Pokud se zadní desky skenují dohromady se hřbetem, označí se celek jako zadní desky a zařadí se na konec.

- **Přebal (jacket)**

Ochranný obal knihy zhotovený zpravidla z kvalitního papíru vyšší plošné hmotnosti, často s křídovou úpravou nebo z jiného trvanlivého materiálu. Kromě funkce ochranné a ozdobné uvádí na přední a zadní straně a na obou záložkách základní bibliografické informace o díle a životopisné údaje o autorovi.

Tímto typem strany se bude označovat papírový přebal focený vcelku z vnější strany (vnitřní strana bývá bílá bez informace), případně i papírový obal (šanon, krabice), do kterého jsou vloženy volné listy nebo sešity s kroužkovou vazbou. Přebal se objevuje častěji u monografií. V případě, že se přebal vzhledem ke svým rozměrům obtížně skenuje, je možné jej naskenovat/nafotit z více stran.

Pokud je přebal společný pro více svazků, připojí se k jednomu konkrétnímu svazku dle uvážení digitalizátora. Např. pokud jsou svazky vydány s obalem najednou, lze přebal připojit k prvnímu svazku; pokud vychází svazky postupně a obal vyjde s posledním svazkem, připojí se Přebal k poslednímu svazku atp. V poznámce je potřeba zachytit, že obal je pro všechny svazky společný.

Přebal se obvykle řadí za zadní desky/obálku, potažmo hřbet.

- **Volný list (flyleaf)**

Pod pojmem se myslí volná složka (loose-leaf book), tj. forma úpravy psací látky, kdy archy papíru s psaným textem byly jen volně poskládány. Na ochranu před poškozením nebo ztrátou části textu mohou být opatřeny společným obalem. Také to může být jakákoliv příloha (list papíru), volně přiložená k dokumentu, nesvázaná do vazby.

Volný list se řadí na konec dokumentu ZA zadní desky (zařazujeme rub i líc), a to v případě, kdy se označuje jako volný list "flyleaf" i v případě, že je volným listem mapa či jiný specifický typ strany ("map" atp.). Pokud je svazek tvořen 2 samostatnými brožurami, obě popíšeme zvlášť a zařadíme za sebe.

- **Celkový pohled (generalView)**

Typ strany Celkový pohled slouží k označení skenu, který je náhledem celého dokumentu. Využití je možné např. v případě leporel, pohlednicových skládaček či skládaných informačních broužur, případně u dokumentů, kdy obraz dokumentu s jeho přebalem tvoří přidanou vizuální či informační hodnotu. Nezaměňovat s typem strany Přebal, který se použije pouze pro samotný přebal dokumentu.

Celkový pohled se zařadí na úplný konec digitalizátu.

Pozn. 1: Podle pokynů zadavatele se mohou volitelné typy stran použít i v případě, že nepokrývají celou stranu, ale jsou pouze na její části (dle významu typu stranu pro určitý dokument).

Pozn. 2: Pokud strana obsahuje DVA ÚDAJE, je třeba jeden upřednostnit. Praxe je následující: Titulní strana má přednost před obsahem; obálka před obsahem; obsah před přídeštím; přídeští před mapou (pokud její druhá část je na protější straně, pokud není, bude místo přídeští mapa). Specifický typ strany má přednost před typem strany "volný list".

Pozn. 3: V případě, že lze specifický typ strany vztáhnout na celý dokument doporučujeme normální strany takového dokumentu označit tímto specifickým typem strany spíše, než typem "normalPage". To se může týkat například bibliografií nebo fotografických publikací. Konečné rozhodnutí je vždy na zadavateli digitalizace.

1.2.2 Použití hodnot pro popis typu strany a typu vnitřní části

Tabulka je primárním zdrojem předepsaných hodnot pro zápis typů stran a typů vnitřních částí.

Typ strany		Typ strany/ Vnitřní část		Vnitřní část	
Celkový pohled	generalView	Bibliografie	bibliography	Abstrakt	abstract
Desky/Obálka	cover frontCover backCover	Dedikace	dedication	Anotace	annotation
Errata	errata	Doslov	afterword	Ediční poznámka	editorsNote
Hřbet	spine	Ilustrace	illustration	Fotografie	photograph
Normální strana	normalPage	Inzerce/Reklama	advertisement	Graf	chart
Prázdná strana	blank	Mapa	map	Grafika	graphic
Přebal	jacket	Notový zápis	sheetMusic	Hlavní článek	mainArticle
Předsádka	frontEndPaper backEndPaper	Obsah	tableOfContents	Jiná poznámka	otherNote
Přídeští	frontEndSheet backEndSheet	Předmluva	preface	Medailonek	bibliographicalPortrait
Reprezentace	frontJacket	Rejstřík	index	Nekrolog	obituary
Seznam ilustrací	listOfIllustrations	Tabulka	table	Neurčeno	unspecified
Seznam map	listOfMaps	Úvod	introduction	Obrazová příloha	plate
Seznam tabulek	listOfTables	Závěr	conclusion	Přispěvatelé	contributors
Tiráž	colophon			Recenze	review
Titulní strana	titlePage			Resumé	summary
Volný list	flyleaf			Rozhovor	interview
				Studie	study
				Technický plán/schéma	technicalPlanScheme
				Úvodník	editorial
				Zpráva	news

1.3 Příklady možného řazení skenovaných typů stran různých svazků (best practices)

1.3.1 Svazek v tvrdých deskách bez papírového přebalu

Naskenujeme zvlášť každou stranu, tedy budeme mít v pořadí:

i. frontCover – přední desky
ii. frontEndSheet – přední přídeští
iii. vnitřní část svazku – vždy se popisuje titlePage (titulní strana)
iv. backEndSheet – zadní přídeští
v. backCover – zadní desky
vi. spine – hřbet

1.3.2 Svazek v tvrdých deskách s papírovým přebalem (s klopami)

a) Skenujeme všechno zvlášť (vnitřní část papírového přebalu se neskenuje):

i. frontJacket – reprezentativní obálka periodika (možné skenovat celou obálku vcelku)
ii. normalPage – klopa (pokud existuje a má nějakou vypovídací hodnotu)
iii. frontCover – přední desky
iv. frontEndSheet – přední přídeští
v. vnitřní část svazku
vi. backEndSheet – zadní přídeští
vii. backCover – zadní desky
viii. spine – hřbet
ix. normalPage – zadní klopa (pokud existuje a má nějakou vypovídací hodnotu)
x. jacket – přebal

b) Skenujeme papírový přebal vcelku a desky zvlášť:

i. frontJacket – reprezentativní obálka periodika – v tomto případě část přebalu, aby se v Krameriu neobjevovala první strana v nestandardním formátu, vypadá to ošklivě
ii. frontCover – přední desky
iii. frontEndSheet – přední přídeští
iv. vnitřní část svazku
v. backEndSheet – zadní přídeští
vi. backCover – zadní desky
vii. (spine – hřbet)
viii. jacket – celý papírový přebal naskenovaný případně i s klopami

c) Skenujeme papírový přebal vcelku a desky taky vcelku:

i. frontJacket – reprezentativní obálka periodika
ii. vnitřní část svazku
iii. cover – desky
iv. jacket – přebal

1.3.3 Svazek v měkkých deskách s klopami

a) Skenujeme klopy zvlášť

i. frontCover – přední obálka
ii. normalPage – klopa
iii. frontEndSheet – přední přídeští
iv. vnitřní část svazku
v. backEndSheet – zadní přídeští
vi. normalPage – klopa
vii. backCover – zadní obálka
viii. (spine – hřbet)

b) Skenujeme klopy zároveň s přídeštím (tj. vnitřní stranou obálky)

i. frontCover – přední obálka
ii. frontEndSheet – přední přídeští, včetně přední klopy
iii. vnitřní část svazku
iv. backEndSheet – zadní přídeští, včetně zadní klopy
v. backCover – zadní obálka
vi. (spine – hřbet)

1.3.4 Svazek převázaný v tvrdých deskách s původní obálkou vlepenou kdekoliv ve svazku

i. (frontJacket – reprezentativní obálka periodika)
ii. frontCover – přední desky
iii. frontEndSheet – přední přídeští
iv. vnitřní část svazku
v. backEndSheet – zadní přídeští
vi. backCover – zadní desky
vii. (jacket – přebal)

1.3.5 Svazek převázaný v tvrdých deskách bez původní obálky

vnitřní část svazku

1.3.6 Svazek převázaný s původní obálkou nalepenou na nové vazbě

i. (frontJacket – reprezentativní obálka periodika)
ii. frontCover – přední desky/obálka
iii. frontEndSheet – přední přídeští
iv. vnitřní část svazku
v. backEndSheet – zadní přídeští
vi. backCover – zadní desky/obálka
vii. (jacket – přebal)

Řazení jednotlivých částí přebalu

- pokud je přebal vcelku, bude zařazen na konec
- na konec řadíme i samostatnou lícovou část přebalu, pokud je naskenován v celku, a to i v případě, že je shodný s reprezentací (rubovou část přebalu, pokud nenese žádnou informaci, nezařazujeme)
- pokud je přebal rozdělen na dvě části, budou zařazeny na konec v tomto pořadí:

i. vnitřní část přebalu (jen pokud tato část, případně složená chlopeň, obsahuje informaci)
ii. vnější část přebalu

- pokud je přebal rozdělen do čtyř částí, pořadí bude stejné jako v případě dvou částí
- lícová část přebalu bude v obou případech seřazena podle návaznosti zleva doprava

Pravidla popisu desek

a) Hřbet se obvykle skenuje jako součást zadní desky (výjimečně může být součástí přední desky). V tom případě bude atributem zadní deska (backCover) a v poznámce lze tento případ popsat např. „zadní deska včetně hřbetu“. Analogicky u přední desky.

b) V případě, že bude možné skenovat hřbet samostatně, strany budou následovat v tomto pořadí: přední deska, přední přídeští, přední předsádka, blok svazku, zadní předsádka, zadní přídeští a zadní deska, hřbet.

c) Častou variantou je také skenování přední i zadní desky (v rozevřeném stavu 1 společný sken pro obě desky). Popis bude následující: desky, přední přídeští, přední předsádka, titulní strana, blok svazku, resp. jednotlivé strany od vakátu, zadní předsádka, zadní přídeští, zadní deska.

d) Další možností je zařadit přední desku, zadní desku a hřbet na poslední místo v logické struktuře za popis bloku svazku

Další připomínky

1. Popis prázdných stran

Záleží na rozhodnutí v konkrétním projektu. V masové digitalizaci s robotickými skenery by přeskakování nebo mazání bílých stran přinášelo zdržení, stejně tak není nutné bílé strany popisovat, pokud jsou tři v celém svazku. V menších digitalizacích lze rozhodnout, že se bílé strany budou vypouštět, ale pouze v případě, že jsou nečíslované a neporuší kontinuitu stránkování svazku. Popisovat typem strany "blank" se doporučuje při výskytu většího množství bílých stran za sebou.

2. Popis knihy se zpřeházenými stranami

Chyba nastala pravděpodobně při svazování. Důležité je si uvědomit, že to je chyba, kterou můžeme jednoduše při digitalizaci odstranit tak, že strany přeskládáme do pořadí čtení. Tato úprava usnadní čtení výsledného digitalizátu ve webové aplikaci. Pokud to považujeme za nezbytné, můžeme informaci o přeskládání stran uvést do poznámky k fyzickému popisu svazku.

3. Popis svazku s kroužkovou vazbou

Pokud přední fólie a zadní karton kroužkové vazby nenesou žádnou popisnou informaci či grafickou hodnotu dotvářející celek dokumentu, neskenují se.

2 Popis vnitřních částí

Podle Definice metadatových formátů pro digitalizaci periodik je popis úrovně vnitřní části nepovinný. Pokud se zpracovatel rozhodne úroveň vnitřní části popisovat, pak se v MODS povinně uvede typ vnitřní části článek/oddíl (ARTICLE) nebo obraz (PICTURE). Příslušná hodnota se vyplní do elementu <genre>. Doporučené (avšak nikoli povinné) je přesnější určení typu pomocí atributu *type*.

Např.:

<mods:genre type="introduction">article</mods:genre> **pro článek**
<mods:genre type="chart">picture</mods:genre> **pro obraz**

2.1 Název a podnázev

Každý článek nebo obrázek musí obsahovat název (případně podnázev). Název článku se uvede tak, jak je uveden ve výtisku (Např. „Třetí den v Austrálii“, „Článek 3“, „Obrázek 1“ atd.). Zapisuje se do MODS elementu <titleInfo>, subelementu <title>, resp. <subTitle>.

```
<mods:mods ID="MODS_ART_0001">
    <mods:titleInfo>
        <mods:title>Den třetí</mods:title>
        <mods:subTitle>klokani a želvy</mods:subTitle>
    </mods:titleInfo>
<mods:mods>

<mods:mods ID="MODS_PICT_0001">
    <mods:titleInfo>
        <mods:title>Na svahu</mods:title>
    </mods:titleInfo>
<mods:mods>
```

2.2 Autor

Údaje o odpovědnosti za vnitřní část (pokud se liší pro tuto vnitřní část) se zapisují do MODS elementu <name>.

```
<mods:name type="personal" usage="primary">
    <mods:namePart type="family">Říha</mods:namePart>
    <mods:namePart type="given">Bohumil</mods:namePart>
    <mods:namePart type="date">1907–1987</mods:namePart>
    <mods:role>
        <mods:roleTerm type="code" authority="marcrelator">aut</mods:roleTerm>
    </mods:role>
</mods:name>
```

V případě, že autor používá více křestních jmen, všechny se zapíšou do jednoho elementu <namePart>.

2.3 Typ vnitřní části

Primárním zdrojem pro popis předepsaných hodnot typů stran a vnitřních částí je tabulka v kapitole 1.2.2.

2.3.1 Hodnoty pro typ vnitřní části – článek (ARTICLE)

Lze použít pro vnitřní části (<genre @type>) na úrovni ARTICLE.

- **Abstrakt (abstract)**

Zkrácený výklad obsahu dokumentu nebo jeho části s hlavními věcnými údaji a závěry bez vlastní interpretace nebo hodnocení, který zdůrazňuje nové poznatky a umožňuje rozhodnout se o účelnosti studia původního dokumentu.

- **Anotace (annotation)**

Stručný text charakterizující obsah dokumentu a popř. informující o autorovi, zaměření, vědecké nebo umělecké hodnotě dokumentu.

- **Bibliografie (bibliography)**

Seznam dokumentů zpracovaný podle určitých zásad, pravidel a hledisek.

- **Dedikace (dedication)**

Připsání díla autorem určité osobě nebo instituci, jako výraz díků za podporu či podíl na jeho vzniku.

- **Doslov (afterword)**

Samostatný text na konci dokumentu. Může mít formu komentáře, eseje či zamyšlení nad dílem.

Není součástí samotného díla (nenavazuje a nezakončuje předchozí děj), ale týká se pouze daného vydání (např. komentář k novému vydání, zhodnocení změn oproti předešlému vydání). Tvůrcem doslovu může být sám autor, ale také např. vydavatel, literární vědec či kritik.

- **Ediční poznámka (editorsNote)**

Poznámka editora publikace (popř. nakladatele nebo vydavatele) vysvětlující původ textu, charakter a rozsah textových úprav, vybavení knihy informačním aparátem apod.

- **Hlavní článek (mainArticle)**

Krátký literární útvar, který je z hlediska obsahu časopisu významný.

- **Inzerce/Reklama (advertisement)**

Inzerát je krátké textové či obrazové sdělení o nabídce, koupi apod., které je obvykle za úplatu zveřejněno v nějakém vhodném informačním médiu. Soubor všech inzerátů se označuje slovem inzerce, inzerování.

Reklama je placená nebo neplacená propagace výrobku, služby, společnosti, obchodní značky nebo myšlenky různými prostředky (např. plakáty, inzeráty, nápisy, světla aj. oznámení), mající obvykle za cíl zvýšení prodeje.

- **Medailonek (bibliographicalPortrait)**

Literární útvar kratšího rozsahu, esejistického nebo publicistického žánru, podávající základní údaje o životě určité významné osobnosti.

- **Nekrolog (obituary)**

Literární útvar kratšího rozsahu, esejistického nebo publicistického žánru, podávající základní údaje o životě určité významné osobnosti, psaný zpravidla po úmrtí této osobnosti.

- **Notový zápis (sheetMusic)**

Dokument s písemným (grafickým) zobrazením záznamu hudebního díla; základním prostředkem záznamu je notové písmo, zařazen však může být i běžný text.

- **Obsah (tableOfContents)**

Výčet názvů a podnázvů částí dokumentu v pořadí, jak se v dokumentu vyskytují, s označením stránky nebo sloupce, kde příslušné části začínají.

- **Předmluva (preface)**

Text na začátku dokumentu, který zpravidla uvádí historii vzniku a cíle díla.

- **Přispěvatelé (contributors)**

Samostatný seznam (výčet) autorů spolupracujících na publikaci.

- **Recenze (review)**

Kritická analýza jednoho nebo několika dokumentů. V závislosti na hloubce, příp. šíři svého zpracování může získat samostatný vědecký význam.

- **Rejstřík (index)**

Soupis významných pojmů nebo údajů objevujících se v dokumentu, uspořádaných podle jednotného principu (abecedně, systematicky, chronologicky) a doplněných odkazem na místo jejich výskytu. Rejstřík je součástí informačního aparátu dokumentu.

- **Resumé (summary)**

Redukovaný text shrnující základní myšlenky a závěry vědecké nebo odborné práce (publikace, stati, článku) a připojený, obvykle v různých jazycích, na konci dokumentu. Resumé je určeno především čtenářům, kteří práci již prostudovali; bývá nejčastěji autorské nebo redakční.

- **Rozhovor (interview)**

Interview je metodicky vedený rozhovor s cílem získat potřebné informace, používaný především v žurnalistice.

- **Studie (study)**

Odborná písemná práce, obvykle kratší vědecký článek, odborné pojednání.

- **Technický plán/schéma (technicalPlanScheme)**

Grafické znázornění vytvořené k popisu použití, funkčnosti nebo architektury určitého celku, obvykle část projektové dokumentace.

Např. technické a geometrické výkresy, oděvní střihy, elektrotechnická schémata aj.

- **Úvod (introduction)**

Počáteční samostatná část dokumentu, opisující jeho rámec. Obvykle krátce shrnuje obsah dokumentu nebo jej vysvětluje. Úvod také může seznamovat se základy oboru či disciplíny, o které dokument pojednává.

- **Úvodník (editorial)**

Článek umístěný na čelném místě tištěného nebo elektronického periodika napsaný v ich formě, v němž se redakce (zpravidla zastoupená šéfredaktorem) vyjadřuje k obsahu daného čísla.

- **Závěr (conclusion)**

Závěrečná část díla, která hodnotí celý předchozí text. Formuluje výsledná zjištění a naplnění cílů (obvykle stanovených v úvodu), případně navrhuje nová řešení či další postup.

- **Zpráva (news)**

Sdělení nějaké skutečnosti ústně nebo písemně, získaná informace o určité události, novina.

- **Jiná poznámka (otherNote)**

Nespecifická poznámka využitá v textu (vyjma ediční poznámky).

- **Neurčeno (unspecified)**

Použije se, pokud typ nelze zařadit ani pod jednu z vyjmenovaných hodnot.

2.3.2 Hodnoty pro typ vnitřní části – obraz (PICTURE)

Lze použít pro vnitřní části (<genre @type> na úrovni PICTURE).

- **Fotografie (photograph)**

Dvourozměrný obrazový dokument, který obsahuje trvalý obrazový záznam zpravidla trojrozměrného objektu vytvořený působením světla na fotografickou citlivou vrstvu s použitím fotografického přístroje.

- **Graf (chart)**

Grafické znázornění, které slouží k vizualizaci dat a vztahů mezi nimi.

- **Grafika (graphic)**

Obraz vytvořený speciální grafickou technikou (nejedná se o běžný knihtisk). Může se jednat o tisk z výšky (např. dřevoryt), tisk z hloubky (např. lept), tisk z plochy (např. litografie) aj.

- **Ilustrace (illustration)**

Obrazový doprovod textu, který má výzdobnou, dokumentační nebo informační funkci. Lze zahrnout také portréty, faksimile či erby.

- **Inzerce/Reklama (advertisement)**

Inzerát je krátké textové či obrazové sdělení o nabídce, koupi apod., které je obvykle za úplatu zveřejněno v nějakém vhodném informačním médiu. Soubor všech inzerátů se označuje slovem inzerce, inzerování.

Reklama je placená nebo neplacená propagace výrobku, služby, společnosti, obchodní značky nebo myšlenky různými prostředky (např. plakáty, inzeráty, nápisy, světla aj. oznámení), mající obvykle za cíl zvýšení prodeje.

- **Mapa (map)**

Zmenšený obraz zemského povrchu či vesmírných těles v rovině.

Lze zahrnout také plány či mapy fantazijních světů.

- **Obrazová příloha (plate)**

Ucelený soubor obrazového materiálu (nemusí být součástí stránkování publikace). Tento soubor může zahrnovat i vlastní titulní list, často s informací, že se jedná o obrazovou přílohu.

Pokud se nejedná o ucelený soubor, strany budou označeny jako ilustrace.

- **Tabulka (table)**

Přehledně uspořádaný a graficky členěný seznam.

Lze použít také pro seznamy bez viditelného ohraničení sloupců a řádků.

- **Technický plán/schéma (technicalPlanScheme)**

Grafické znázornění vytvořené k popisu použití, funkčnosti nebo architektury určitého celku, obvykle část projektové dokumentace.

Např. technické a geometrické výkresy, oděvní střihy, elektrotechnická schémata aj.

- **Neurčeno (unspecified)**

Použije se, pokud typ nelze zařadit ani pod jednu z vyjmenovaných hodnot.

2.4 Jazyk

Vyplní se jazyk, ve kterém je článek napsán (může se lišit od hlavního jazyku dokumentu). Zapisuje se do MODS elementu <language> subelementu <languageTerm>. Nutno použít kontrolovaný slovník ISO 639-2. Nelze plnit u obrazu.

```
<mods:language>
        <mods:languageTerm type="code" authority="iso639-2b">cze</mods:languageTerm>
</mods:language>
```

3 Popis čísla (výtisku)

Údaje zapisované do MODS pro úroveň čísla periodika.

3.1 Název a podnázev

Každé číslo (výtisk, dále jen číslo) musí obsahovat název. Je-li uveden podnázev, uvede se také. Zapisuje se do MODS pro úroveň čísla periodika pomocí elementů <titleInfo> a subelementů <title>, příp. <subTitle>.

```
<mods:mods ID="MODS_ISSUE_0001">
    <mods:titleInfo>
        <mods:title>Chemické listy</mods:title>
        <mods:subTitle>pro mladé chemiky</mods:subTitle>
    </mods:titleInfo>
</mods:mods>
```

U příloh se vyplňuje, kromě názvu periodika i název přílohy, pokud je k dispozici.

3.2 Autor

Údaje o odpovědnosti za číslo (pokud se liší pro číslo) se zapisují do MODS elementu <name>.

```
<mods:name type="personal">
    <mods:namePart type="family">Říha</mods:namePart>
    <mods:namePart type="given">Bohumil</mods:namePart>
    <mods:namePart type="date">1907–1987</mods:namePart>
    <mods:role>
        <mods:roleTerm type="code" authority="marcrelator">aut</mods:roleTerm>
    </mods:role>
</mods:name>
```

V případě, že autor používá více křestních jmen, všechny se zapíšou do jediného elementu <namePart>.

3.3 Číslo vydání

Pořadové číslo vydání (čísla, výtisku) je při ručním popisu uváděno (pokud je k dispozici) vždy arabskou číslicí, např. **17**.

```
<mods:mods ID="MODS_ISSUE_0001">
    <mods:titleInfo>
        <mods:title>Chemické listy</mods:title>
        <mods:partNumber>17</mods:partNumber>
    </mods:titleInfo>
</mods:mods>
```

Pokud není uvedeno přadové číslo vydání a pořadí vydání je určeno pouze slovní hodnotou označující časový úsek (např. jaro, léto, leden, červenec–srpen, Vánoce apod.), vyplní se do elementu <partNumber> tato hodnota.

Speciální číslo:

V případě, že je vydáno zvláštní vydání čísla v rámci ročníku (Speciál, Zvláštní vydání atp.), doplní se jeho slovní označení v elementu <partName>. V případě, že vydání nemá vlastní číslo, <partNumber> se nevyplní.

Dvojčíslo:

Pokud je daný výtisk dvojčíslo, budou uvedena obě čísla výtisku oddělena pomlčkou (bez mezery), např. **17–18**. Další sdělení o tom, že se jedná o dvojčíslo, se nikde neuvádí.

```
<mods:mods ID="MODS_ISSUE_0001">
    <mods:titleInfo>
        <mods:title>Chemické listy</mods:title>
        <mods:partNumber>17–18</mods:partNumber>
    </mods:titleInfo>
</mods:mods>
```

Paralelní číslování:

Paralelní (zdvojené) číslování se zapíše do jednoho elementu <partNumber> tak, jak je uvedeno na výtisku. Pokud by tento zápis mohl mít vliv na konzistenci zpracování celého periodika nebo jeho zobrazení a řazení v digitální knihovně, je možné použít opakovaný element <titleInfo>. V prvním <titleInfo> bude v subelementu <partNumber> hlavní číslování bez atributu *type* (dle posouzení zpracovatele to, které tvoří hlavní souvislou řadu s předchozími nebo navazujícími čísly), další číslo výtisku se pak uvede do opakovaného elementu <titleInfo> s atributem *type*=alternative.

Např. číslo vydání natištěné na exempláři v podobě „6 (18)“:

1. <u>Zápis v jednom elementu <titleInfo>:</u>

```
<mods:titleInfo>
    <mods:partNumber>6 (18)</mods:partNumber>
</mods:titleInfo>
```

2. <u>Zápis v opakovaném elementu <titleInfo>:</u>

```
<mods:titleInfo>
    <mods:partNumber>6</mods:partNumber>
</mods:titleInfo>

<mods:titleInfo type="alternative">
    <mods:partNumber>18</mods:partNumber>
</mods:titleInfo>
```

Chybné číslování výtisku:

Pokud je prokazatelné, že je chybné číslování výtisku, uvede se do čísla výtisku pouze dopočítané číslo výtisku (bez závorky) a do poznámky se uvede: **chybný údaj v číslování výtisku**. Např. máme číslo 26, za ním následuje č. 72, za ním následuje č. 28. **Je třeba ověřovat posloupnost datace!**

```
<mods:mods ID="MODS_ISSUE_0001">
        <mods:titleInfo >
                <mods:title>Chemické listy</mods:title>
                <mods:partNumber>27</mods:partNumber>
        </mods:titleInfo>
        <mods:physicalDescription>
                <mods:note>chybný údaj v číslování výtisku</mods:note>
        </mods:physicalDescription>
</mods:mods>
```

Posun v číslování

a) Pokud se číslování bezprostředně (do 10 čísel) vrací k původnímu číslování: např. číslo 26, za ním následuje č. 28 a č. 29, a dále znovu č. 29, pak v číslech 28 a 29 bude uveden zápis dle předchozího odstavce (tedy u č. 28 bude zapsán údaj 27 a v poznámce: **chybný údaj v číslování výtisku**, v č. 29 bude údaj 28 a v poznámce opět jen **chybný údaj v číslování výtisku** a dále již správné pokračování č. 29).

b) Pokud je návrat k číslování až po více číslech (10 a více), čísla zůstávají tak, jak jsou tištěna v dokumentu (tzn., neopravují se, a do poznámky na úrovni ročníku se zapíše **chybný údaj v číslování výtisků**).

c) Číslo výtisku není uvedeno, a pokud nelze dopočítat, zapíše se datum. V případě ročenek se uvede číslo výtisku 1 nebo logicky tak, aby byla doplněna řada. Pokud se jedná o speciální číslo, chybějící číslo výtisku se nevyplňuje.

Pokud ročenky, sborníky vycházely v očíslované řadě, jako číslo výtisku se vždy použije tento údaj (pokud není v knize číselný údaj popsán jako ročník).

Pozn.: V případě ročenek, jejichž datum (rok) vydání je v katalogizačním záznamu popsán dle roku, NA KTERÝ jsou vydávány, (nikoliv podle SKUTEČNÉHO data vydání), zohlední se tato skutečnost v popisu čísla výtisku, kde se místo čísla 1 uvede KONKRÉTNÍ ROK, na který je daný svazek vydán. (např. „2013“, nebo pokud je svazek vydán na více let zapíše se „2013–2014“). Ve způsobu popisu na úrovni ročníku se dále nic nemění. Ročenky, jejichž rok vydání se v katalogizačním záznamu shoduje se skutečným datem vydání, se popisují klasicky dle zavedeného způsobu. V případě nedopočitatelného čísla je řešení zmíněno v bodě c.

Pozn.2: Aktualizovaná vydání:

Je třeba hlídat popis svazku v knihovním katalogu. Při popisu aktualizací se musí zohlednit základní dílo, a to tak, že do čísla bez aktualizace se zapíše „základní dílo“ a do všech ostatních čísel (na svazku bude uvedeno „x. aktualizace“, „x. aktualizované vydání“, „x. doplněné vydání“, „x. upravené vydání“ apod.) se do čísla zapíše číslo aktualizace „2. aktualizace“.

3.4 Typ vydání (čísla)

Pokud je k dispozici více druhů vydání (ranní, polední, odpolední, večerní vydání), zapíše se do MODS pro úroveň čísla periodika, elementu <genre> jako obsah atributu TYPE. Možné hodnoty jsou:

- normal (běžné)
- morning (ranní)
- afternoon (odpolední)
- evening (večerní)
- sequence_X (X = pořadí vydání v jednom dni, sequence_1 = první vydání toho dne atd.)

- corrected (opravené)
- special (zvláštní, mimořádné, na ukázku, zkonfiskované apod.)

Např.: <mods:genre type="normal">issue</mods:genre>

Řazení výtisků

(Tyto podmínky se vztahují k řazení čísel při zpřístupnění – např. v Krameriu 4 apod.)

Pokud je číslování identické např. pro ranní i večerní vydání, ale večerní vydání vycházelo předešlého dne, pak bude zařazeno před ranní vydání. V případech shodné datace i číslování platí následující pořadí řazení:

- ranní vydání
- polední vydání
- odpolední vydání
- večerní vydání

NEBO

- 1. vydání
- 2. vydání
- 3. vydání atp.

POZOR:

a) Vyskytují-li se dva výtisky se shodným číslováním výtisku a rozdílnou datací, předřadí se výtisk s nižším datem druhému.

b) Vyskytují-li se dva výtisky se shodným číslováním výtisku a stejnou datací, předřadí se výtisk dle pořadí vydání (1. vydání, 2. vydání atd.).

c) Regionální mutace se skenují zvlášť jako samostatný titul, v případě, že už jsou naskenovány spolu, řadí se abecedně (pražské vydání, severočeské vydání, západočeské…).

3.5 Datum vydání

Datum vydání výtisku se zapisuje dle údajů, které jsou k dispozici anebo které lze dopočítat. Bude uveden den, měsíc a rok. Pokud není uvedena datace a nelze dohledat den, označíme datum vydání měsícem (např. **09.1998**), pokud nelze zjistit měsíc, alespoň rokem (např. **1998**). Žádný z těchto údajů se nezapisuje do závorky. Datum vydání se zapisuje do MODS do elementu <originInfo>, subelementu <dateIssued> následujícím způsobem, vždy bez mezer:

- DD.MM.RRRR – pokud známe den (např. **27.01.1998**)
- MM.RRRR – pokud známe pouze měsíc (např. **01.1998**)
- RRRR – pokud známe pouze rok (např. **1998**)
- RRRR–RRRR – vydání pro více roků (např. **1998–1999**)
- MM.–MM.RRRR – vydání pro více měsíců (např. **01.–02.1998**)
- MM.RRRR–MM.RRRR – vydání pro více měsíců (např. **12.1998–01.1999**)
- DD.MM.–DD.MM.RRRR – vydání pro více dní (např. **31.01.–01.02.1998)**
- DD.MM.RRRR–DD.MM.RRRR – vydání pro více dní (např. **31.12.1998–01.01.1999**)
- DD.–DD.MM.RRRR – vydání pro více dní (např. **02.–03.02.1998**)

Je možné využít atribut „qualifier“ s hodnotou "approximate", pokud nevíme přesné datum.

```
<mods:originInfo>
        <mods:dateIssued qualifier="approximate">11.05.1951</mods:dateIssued>
</mods:originInfo>
```

Při chybách v dataci platí stejný princip jako u čísla vydání (dopočítáme správný údaj, lze-li). Do poznámky se uvede: **chybný údaj v dataci**.

a) Pokud se bezprostředně vrací k původní dataci, pak se uvádí dopočítaný údaj, který se nezapisuje do závorky.
b) Pokud je návrat ke správné dataci až po více číslech (rozsah určí vždy vlastník dokumentu), údaj zůstává tak, jak je tištěn v dokumentu.

V případě, že není natištěn žádný datumový údaj a nelze ho dopočítat: dle data vydání ročníku. Za datum vydání nepovažujeme údaj: „imprimatur“, „dáno do tisku“.

3.6 Typ výtisku

Mohou být následující:

a) Číslo periodika – běžné číslo periodika
b) Příloha – pravidelná, nepravidelná i speciální
c) Nespecifikováno – výtisk, který nelze zařadit do předchozích dvou kategorií

Typickým příkladem může být, že obálky, které se dochovaly, byly zařazeny samostatně do dokumentu (nejčastěji bude použito následující členění, viz ca–cc). O způsobu zpracování musí vždy rozhodnout vlastník-zadavatel podle konkrétního dokumentu.

ca) Pokud lze zjistit pořadí (jsou známa čísla, datace, paginace…), a lze je zařadit do výtisku, tak vždy zařadit.
cb) Pokud lze zjistit pořadí (jsou známa čísla, datace, paginace…), ale výtisk má průběžnou paginaci a u obálek je použito samostatné číslování – např. římskými čísly, zařadí se k výtiskům.
cc) Pokud nelze zjistit pořadí, dataci ani jiný způsob rozčlenění, očíslují se strany arabskými čísly v pořadí, v jakém se dochovala předloha, v dataci výtisku se uvede datace celého roku nebo rozpětí roků. V názvu části (element <partName>) se uvede „obálky“, doplní se rozsah a všechny obálky budou v jednom výtisku; ve struktuře ročníku budou vždy zařazeny na konci. V poznámce bude uveden stav obálek (**obálka č. 4, 24, 28 a 30 není k dispozici**), případně **k dispozici pouze obálka č. 1, 2, 80**.

d) Dodatek – jedná se o různé dotisky k číslům a podobně.

3.7 Defekty ve vydání

Pokud ve výtisku chybí strana či několik stran, zapíší se do poznámky výtisku. Pro zápis chybějících stran bude použita jednotná terminologie. Zápis musí být vždy v číselné posloupnosti. Pokud např. chybí v daném výtisku strana 5, 6 dále strany 13, 14 a strany 25, 26 bude zápis následující:

```
<mods:physicalDescription>
        <mods:note>s. 5–6, 13–14, 25–26 není k dispozici</mods:note>
</mods:physicalDescription> OK
```

Pokud se ve výtisku vyskytují nekvalitní a poškozené strany, do poznámky výtisku se nezapisují.

Pokud se vyskytují u jednoho výtisku dva chybné údaje a žádný z nich se neopravuje, je možné je spojit do jednoho zápisu (např. chybný údaj v dataci a číslování výtisku). Pokud se vyskytl chybný údaj v paginaci, který se neopravuje (větší rozsah nesprávné paginace), zapíše se pouze u výtisku, u kterého došlo k posunu (chybné paginaci) a v dalších navazujících výtiscích se již nic nezapisuje až do změny (návratu ke správnému číslování).

```
<mods:physicalDescription>
        <mods:note>chybný údaj v dataci a číslování výtisku</mods:note>
</mods:physicalDescription>
```

Pokud ve výtisku strany jsou, ale z důvodu chyby tisku jsou z větší části nebo úplně nepotištěné, zapíše se např. „s. 2–3 chybějící tisk“.

Pokud ve výtisku chybí obálka/obálky, zapíše se „obálky nejsou k dispozici“; „přední/zadní obálka není k dispozici“; „obálky k č. 5–6 nejsou k dispozici“

Mezi jednotlivými zápisy je vždy středník, např. „s. 5 není k dispozici; chybný údaj v dataci“. Pro každou samostatnou poznámku je nutné vytvořit vlastní element <note>.

3.8 Mutační vydání

Periodika, zejména celostátní, mohou vycházet v různých regionálních mutacích, které mohou být dále rozmělněny do mutačních vydání. Podrobně se jejich popisem a katalogizací zaobírá Metodika výzkumu regionálních mutací novodobých periodik (VANDASOVÁ, Anna. – KORHOŇ, Miloš. – CHLUPOVÁ, Radka. a kol., Národní knihovna 2023, k dohledání na Národním uložišti šedé literatury). V rámci tohoto dokumentu pouze shrnujeme základní pravidla a definice, nutné k určení a popsání mutačních vydání pro potřeby digitalizace.

V současné době Metodika výzkumu regionálních mutací periodik potvrzuje mutační vydání ve skupině deníků, vycházejících mezi lety 1945–1989, zejména v titulech *Československý sport, Hospodářské noviny, Lidová demokracie, Lidové noviny, Mladá fronta, Nová svoboda, Právo lidu, Práce, Rudé právo, Svobodné slovo, Zemědělské noviny, Jihočeská pravda, Pravda, Pochodeň, Průboj, Rovnost*. Tento seznam vychází z dosavadních výsledků výzkumu, a nelze jej považovat za kompletní. Při popisu dokumentů je tedy nutné jako i v jiných případech postupovat podle reálných údajů v tiráži, na titulní straně či v hlavičce jednotlivých čísel.

Rozeznáváme několik úrovní popisu:

Metatitul

Metatitulem se rozumí hlavní název periodika, který je společný pro všechny případné mutace. Např. „Mladá Fronta Dnes“ nebo „Lidové noviny“. Tento název se použije vždy na titulové úrovni (TITLE) v popisných metadatech. Zdrojovým polem je povinné pole 245 $a a ideálně i pole 222 $a.

Titul

Titulem se v digitalizační praxi rozumí údaje z polí 245 $a a $p, což vychází z dosavadní digitalizační praxe, kde bývají jako tituly zpracovány i faktické regionální mutace (viz další bod). Titul je zaznamenán na úrovni TITLE.

Mutace

Mutací se rozumí regionální vydání celostátně vydávaného periodika, například „Mladá Fronta Dnes. Pražské vydání. “; „Lidové noviny. Vydání Morava. “ atd. Označení mutace je obvykle patrné z titulní strany, hlavičky, nebo z tiráže. Pokud nelze regionální mutaci určit z údajů v těchto oblastech, je možné je ručně dohledat podle obsahu čísla, typicky podle sportovní rubriky. V případě, že nelze spolehlivě identifikovat konkrétní regionální mutaci, lze uvést místo vydání. Některé regionální mutace mohou mít vlastní ISSN, zpravidla přidělované zpětně.

Regionální mutace budou popisovány na titulové úrovni ze zdrojových polí 245 $a a $p.

Mutační vydání

Mutační vydání je další verzí vydání čísla periodika, které může být tematicky zaměřeno na ještě užší region nebo lokalitu, než jaké udává regionální vydání (Např. „Mladá Fronta Praha **“). Na rozdíl od regionálních mutací zpravidla nebývají zachycena v katalogu.

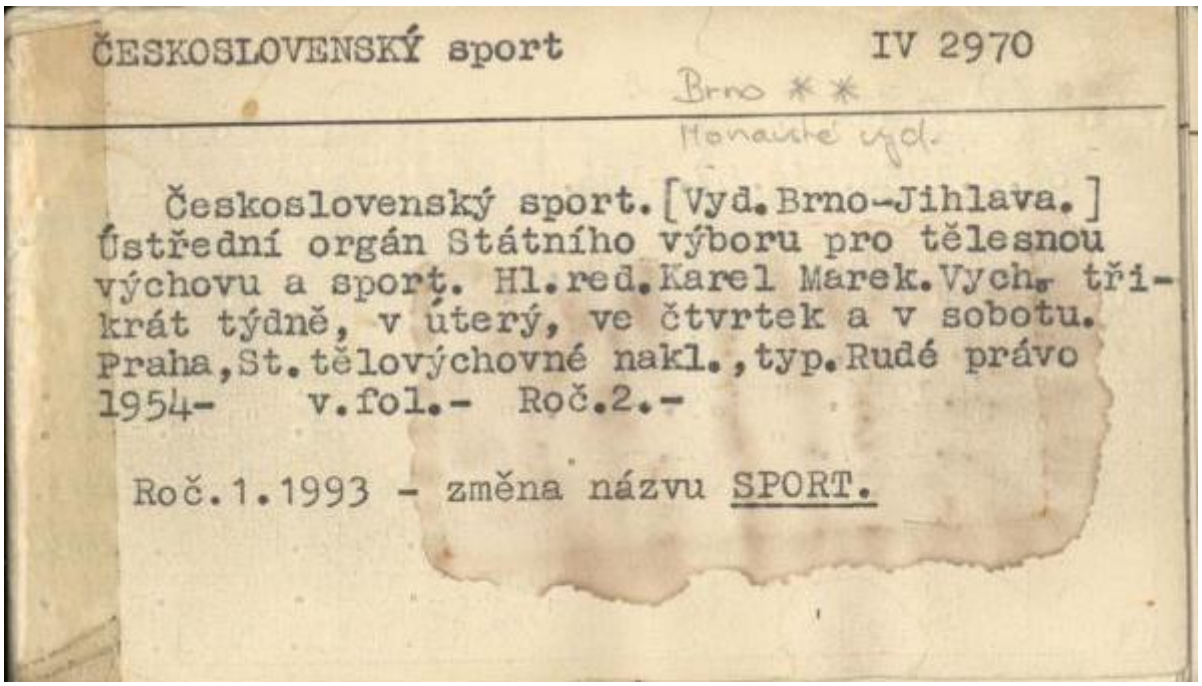
ČESKOSLOVENSKÝ sport IV 2970

Brno **

Moravské vyd.

Československý sport. [Vyd. Brno-Jihlava.] Ústřední orgán Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport. Hl. red. Karel Marek. Vych. třikrát týdně, v úterý, ve čtvrtek a v sobotu. Praha, St. tělovýchovné nakl., typ. Rudé právo 1954- v. fol.- Roč. 2.-

Roč. 1. 1993 - změna názvu SPORT.

Definice podle TDKIV zní následovně: *„Současné vydání téže publikace v různých mutacích jazykových, regionálních a jiných. U periodik se může jednat např. o vydání téhož čísla s menšími obsahovými změnami, ústřední deníky mohou mít v různých regionech část obsahu vztahující se k dané lokalitě (inzerce, místní zpravodajství). “*

Může se tedy také jednat o vydání upravené nebo o verzi dříve vydaného čísla (např. cenzurou). Mutační vydání může být rozlišeno například pouze typografickými značkami na titulní straně v záhlaví. Značkami mohou být hvězdičky, křížky, tečky, kolečka, čtverečky a další. Za nejčastěji používanou značku se považuje hvězdička (v několika variantách). Tyto značky jsou pro potřeby popisu přesně definovány znaky ze sady Unicode, které uvádíme níže.

Mutační vydání v závislosti na metatitulu mohou mít podobu ranního, poledního, odpoledního, večerního či jiného vydání. Druh vydání se vyplňuje pouze pokud je uveden v exempláři.

U některých mutačních vydání bylo pravidlem, že vycházela pouze v některé dny v týdnu. Popisovaný svazek, v případě digitalizace ze svázaných ročníků, se kvůli tomu může jevit jako silně nekompletní, ve skutečnosti přitom může obsahovat všechna vydání, která vyšla.

Údaje o mutačním vydání budou zapisovány přímo na úroveň jednotlivého čísla ISSUE do elementu <titleInfo>. V atributu otherType bude uvedena hodnota "mutational edition" a k zápisu značek, kterými je mutační vydání opatřeno, se použije element <partName>, kam se zapíše přesný počet konkrétních znaků v předloze. V případě potřeby bude tedy element <partName> opakovatelný i pro záznam jiných údajů, které do elementu <partName> spadají.

Příklady označení mutačních vydání v hlavičce (zakroužkovány jsou značky, určující mutační vydání):

Typografické značky, užívané k odlišení mutačních a běžných vydání:

V mutačních vydáních se objevují jako identifikační značky různé druhy symbolů, z nichž mnohé mají různé varianty, k jejichž typografické podobě je potřeba při zápisu do metadat přihlížet. Níže je uveden seznam potvrzených typografických variant v Unicode, ze kterého je možné čerpat.

Počet vepsaných znaků musí odpovídat jejich počtu v předloze. Je nutné přihlížet k tomu, že různé typografické varianty písma mohou znaky zobrazovat různě, proto je doporučeno přebírat podobu znaků z databáze Unicode. U černých čtverečků je potřeba zabránit slévání do jednoho bloku.

●●●●●	https://unicode-table.com/en/25CF/
○○○○○	https://unicode-table.com/en/25CB/
■■■■■	https://unicode-table.com/en/25A0/
□□□□□	https://unicode-table.com/en/25A1/
★★★★★	https://unicode-table.com/en/2605/
☆☆☆☆☆	https://unicode-table.com/en/2606/
△△△△△	https://unicode-table.com/en/25B3/
▲▲▲▲▲	https://unicode-table.com/en/25B2/
✶✶✶✶✶	https://unicode-table.com/en/2736/

V případě **neoznačených mutačních vydání** (tj. průzkumem zjištěných mutačních vydání, která nejsou rozlišena speciální typografickou značkou), se do <partName> uvede hodnota „neoznačené mutační vydání“ a vzájemné odlišnosti jednotlivých výtisků se zaznamenají v poznámce.

3.9 Cenzurovaná vydání

V případě, že je stejné číslo periodika vydáno vícekrát jako po cenzuře (nebo např. konfiskaci) opravené vydání, popíší se tyto výtisky jako typ vydání: „special“ a číslo vydání bude doplněno o písmeno abecedy podle známého pořadí vydání výtisků. To znamená, že necenzurované vydání bude označeno např. jako „2A“, zatímco po cenzuře opravené vydání jako „2B“. V případě cenzurovaného dvojčísla se postupuje analogicky a písmeno se přidá za poslední číslo, např. „7–8A“. Označovat cenzurovaná vydání písmenem „B" je potřebné i v případě, že by ve fondu instituce nebylo zároveň i vydání před cenzurní opravou. Samozřejmě se to vztahuje pouze na čísla, u kterých je doloženo, že existovaly dvě verze (nebo více), jinak se předpokládá prosté číslování. Ve všeobecné poznámce hlavního mets by pak u opravených vydání měla být uvedena hodnota „po cenzuře opravené vydání“.

4 Popis přílohy

Pravidla pro popis příloh jsou shodná s pravidly pro popis čísla periodika.

Rozlišujeme 3 druhy příloh periodického dokumentu:

1. **Příloha, která se neskenuje**, ale chceme o ní vytvořit metadatový záznam, dát najevo čtenáři, že existuje – to může být např. CD/DVD, pohlednice, plakát apod.

    - digitální podoba přílohy (pokud existuje) není součástí balíčku čísla (ISSUE), informace o příloze se může objevit ve fyzickém popisu čísla
    - popis lze udělat v rámci v popisu přílohy (SUPPLEMENT) v MODS, ale taková příloha není součástí logické strukturální mapy formátu METS

2. **Příloha, která se skenuje spolu s číslem** – **NEMÁ vlastní katalogizační záznam**, informace o ní bývá zapsána v rozpisu čísel (jednotkách) nebo v bibliografickém záznamu základního seriálu. Může být vevázanou součástí svazku, ke kterému náleží.

    - digitální podoba přílohy je, spolu s číslem (ISSUE), součástí balíčku čísla (ISSUE) a je součástí hlavního METS záznamu
    - taková příloha může mít vnitřní části (InternalPart) stejně jako číslo (ISSUE) a jejich text je součástí ALTO XML, které je společné pro číslo (ISSUE) i přílohu (SUPPLEMENT)
    - taková příloha je součástí logické strukturální mapy formátu METS
    - taková příloha je součástí fyzické strukturální mapy formátu METS (linky mezi jednotlivými soubory reprezentujícími stránky a popisnými metadaty)
    - pokud má příloha stejné číslo výtisku jako číslo periodika a nemá svůj vlastní název, pak je u výtisku vyplněn shodný název s číslem, číslo výtisku, datum vydání, typ výtisku příloha
    - příloha však může mít svůj vlastní název, tento název je pak zapsán do hlavního názvu přílohy

3. **Příloha, která se skenuje zvlášť, na čísle nezávisle** – **MÁ vlastní katalogizační záznam**, který je obvykle se záznamem základního seriálu propojen vazebními poli 7XX. Tato příloha nebývá fyzicky svázaná se svazkem, ke kterému náleží. Takto je možné popsat přílohu, která splňuje všechny náležitosti popisu samostatného balíčku pro jedno číslo periodika podle DMF pro popis periodik.

    - taková příloha se zpracovává z pohledu katalogizace i digitalizace jako „nezávislé“ periodikum
    - příloha mívá svou vlastní číselnou řadu odlišující se od číselné řady výtisků, ke kterým patří
    - pokud jsou přílohy vydávány formou **samostatné řady** (která může mít vlastní ISSN a číslo ČNB), zpracuje se tato řada jako samostatný titul a k provázání na mateřský titul periodika se použije element <relatedItem type="host">
    - k těmto přílohám vznikají metadata podobně jako pro jednotlivá čísla deníků nebo klasické časopisy, ovšem na původním čísle, ke kterému příloha patřila, nezávisle – tj. pro „původní“ číslo, u kterého byla příloha, vznikne 1 popis (1 SIP balíček); příloha se pak popisuje jako číslo (ISSUE)

Kromě přílohy k jednotlivému číslu periodika může být vytvořena také **příloha celého ročníku**. Tato příloha je popisována podle pravidel pro úroveň SUPPLEMENT, nicméně, fakticky v SIP balíčku nahrazuje úroveň ISSUE. S těmito SIP balíčky bude nakládáno při procesu přijímání do uložiště NK jako s běžnými balíčky. Metadatový zápis:

- <mods:genre type="volume_supplement">supplement</mods:genre>

Kdy se příloha nepopisuje jako příloha?

1. Pokud je příloha součástí čísla (uprostřed výtisku bez vlastního stránkování – paginace, nebo pokračuje-li text z čísla v „příloze“ nebo obráceně), nevyčleňuje se jako samostatný výtisk a nepopisuje se jako příloha. v případě, že se v rámci jednoho ročníku však střídá stránkování – průběžné – samostatné – řeší se individuálně dle domluvy s vlastníkem-zadavatelem.

2. V případě, že se jedná o skládačku a nerozřezává se (nedochoval se dokument v úplnosti), použije se dopočítané číslování, a buď se vloží jako další strana základního čísla, či přílohy nebo pokud je to evidentně samostatný výtisk, uvede se název a číslování se provede pro celou stranu (v takovém případě se nezapisují strany skládačky). Pokud se zpracovává samostatně, pak se jednotlivé strany rozřežou a poskládají se tak, jak vyšlo v původní podobě.

3. Pokud není text oddělen vlastním názvem či jinak vizuálně (graficky) od zbytku čísla, nejedná se o přílohu.

5 Popis ročníku

Informace o ročníku se zapisují do MODS úrovně ročníku.

```
<mods:mods ID="MODS_VOLUME_0001">
    <mods:titleInfo>
        <mods:partNumber>45</mods:partNumber>
    </mods:titleInfo>
    <mods:genre>volume</mods:genre>
    <mods:originInfo>
        <mods:dateIssued>1951</mods:dateIssued>
    </mods:originInfo>
    <mods:identifier type="uuid">b6edddb3-51b6-4703-9585-fb9b9bfa858a</mods:identifier>
</mods:mods>
```

5.1 Číslování ročníků

Číslo ročníku je uváděno při ručním popisu vždy arabskou číslicí.

Každý ročník popíšeme zvlášť (měl by mít svou samostatnou datumovou reprezentaci v digitální knihovně, s výjimkou ročenek či ročníků, kterých vyšlo více v jednom roce (popíšeme dohromady z důvodu sjednocení datumových údajů v digitální knihovně).

Pokud se jedná o svazek zahrnující více ročníků, každý se zpracuje samostatně. Příklad: svazek časopisu Květy, obsahující ročníky 45–48 bude zpracován jako čtyři samostatné ročníky.

Pokud se ovšem jedná o záměr vydavatele, tj. pokud více ročníků v jednom svazku vyšlo originálně jako dvojročník či víceročník (například v případě vydání více ročníků po pauze ve vydávání), popíší se dohromady. Číslo ročníku se v tomto případě bude popisovat jako dvě čísla oddělená spojovníkem (např. 51–52).

Pokud není uvedeno číslo ročníku a nelze ho ani dopočítat, bude v tomto případě zapsán rok vydání ročníku (ročenky, sborníky).

Je-li uvedeno nesprávné číslo v celém ročníku, do poznámek u ročníku se uvede: **chybný údaj v číslování ročníku** a do čísla ročníku se uvede bez závorky údaj správný (dopočítaný, bez závorek).

```
<mods:physicalDescription>
    <mods:note>chybný údaj v číslování ročníku</mods:note>
</mods:physicalDescription>
```

Pokud začnou být ročníky daného titulu v průběhu let číslovány znovu od č.1 až „x“ (2x shodná řada ročníků) vždy uvedeme co je natištěno, pouze je třeba shodně očíslovaným ročníkům vždy přidělit různá UUID.

Paralelní číslování ročníků:

Paralelní (zdvojené) číslování se zapíše do jednoho elementu <partNumber> tak, jak je uvedeno na výtisku. Pokud by tento zápis mohl mít vliv na konzistenci zpracování celého periodika nebo jeho zobrazení a řazení v digitální knihovně, je možné použít opakovaný element <titleInfo>. V prvním <titleInfo> bude v subelementu <partNumber> hlavní číslování ročníku bez atributu *type* (dle posouzení zpracovatele to, které tvoří hlavní souvislou řadu s předchozími nebo navazujícími ročníky), další číslo ročníku se pak uvede do opakovaného elementu <titleInfo> s atributem *type*=alternative.

Např. ročník natištěný na exempláři v podobě „6 (18)“:

1. Zápis v jednom elementu <titleInfo>:

```
<mods:titleInfo>
    <mods:partNumber>6 (18)</mods:partNumber>
</mods:titleInfo>
```

2. Zápis v opakovaném elementu <titleInfo>:

```
<mods:titleInfo>
    <mods:partNumber>6</mods:partNumber>
</mods:titleInfo>

<mods:titleInfo type="alternative">
    <mods:partNumber>18</mods:partNumber>
</mods:titleInfo>
```

Chybné číslování ročníků

Pokud jde prokazatelně o jeden titul (bylo přiděleno jedno ISSN) a jsou chyby v číslování ročníků časté nebo se neustále mění, pak je lepší nevyplňovat údaj o ročníku, ale pouze rok. Rozhodnutí je vždy na vlastníkovi-zadavateli. Je také možno v poznámce na úrovni titulu upřesnit informace o novém i starém číslování.

```
<mods:physicalDescription>
    <mods:note>původní značení ročníku 1; nové značení ročníku 15</mods:note>
</mods:physicalDescription>
```

5.2 Datum vydání

Zapisuje se pouze rok (nepoužívat ani den, ani měsíc), např. **1925**.

Pokud jeden ročník vycházel v průběhu dvou let, datum vydání bude zapsáno takto: **1925–1926** (byť by v prvním roce vydávání vyšlo jen 1 číslo).

5.3 Defekty ročníku

Vady ročníku se zapisují do poznámky k ročníku a patří sem veškeré defekty vztahující se k číslům (výtiskům) – zásadně v číselné posloupnosti s možností sdružovat zápis. Zapisují se pouze celá chybějící čísla nebo přílohy, ne strany. Pro zápis těchto vad je použita jednotná terminologie:

- **nekvalitní a poškozená předloha**
- **č. 6 není k dispozici**
- **večerní vydání č. 18, 19, 20 není k dispozici**
- **č. 54 příloha není k dispozici**
- **nekonzistence v číslování ročníku**

Mezi jednotlivými zápisy je vždy **středník**, např. **č. 6 není k dispozici; nekvalitní a poškozená předloha**.

5.4 Společné strany ročníku (obálka ročníku atp.)

Pokud dokument obsahuje např. obálku, která nese informace společné pro všechny výtisky ročníku, jedná se o obálku ročníku, a v tomto případě bude obálka ročníku zpracována jako samostatný výtisk – **příloha celého ročníku**. Tato příloha je popisována podle pravidel pro úroveň SUPPLEMENT, nicméně, fakticky v SIP balíčku **nahrazuje úroveň ISSUE**. S těmito SIP balíčky bude nakládáno při procesu přijímání do uložiště NK jako s běžnými balíčky. Metadatový zápis:

- <mods:genre type="volume_supplement">supplement</mods:genre>

Stejně se bude posupovat v případě společných stran celého ročníku, jako jsou rejstřík ročníku, obsah ročníku aj. Popis bude vypadat následovně:

- <partName>: zapíše se „obálka ročníku“, „obsah ročníku“, „rejstřík ročníku“, „obálka a obsah ročníku“ atp.
- <partNumber>: zapíše se číslo, které je natištěno; v případě, že není natištěno vlastní číslo, <partNumber> se nevyplní

6 Popis titulu

Informace o titulu se přebírají z knihovního katalogu ze záznamu MARC 21. Připisují se pouze poznámky o fyzickém stavu dokumentu a chybějící ročníky a čísla, pokud je to zjištěno až při digitalizaci.

Chybějící roky/ročníky budou zaznamenány do poznámek periodika (vždy první v pořadí), např.:

r. 1823–1827, 1831, 1833 není k dispozici

Případně známé datace i ročníků:

r. 1823–1843, 1831, 1833 – **ročník 1–5, 9, 12 není k dispozici** (na výslovné přání zadavatele vlastníka)

Případně jen neznámé datace:

ročník 1–5, 9, 12 není k dispozici

Dvojí číslování ročníků

V poznámce titulu bude zapsána informace o dvojím číslování ročníků: Např. **od roku 1926 nové číslování ročníků**.

Možný příklad zápisu (jde o to zaznamenat, jak se ročníky značily):

Pozn.: Podmínkou je, že se jedná o jeden titul dle ISSN (nemáme na mysli dokument se stejnou signaturou!):

<note>dělnický čtrnáctideník, v průběhu několikrát mění název, číslování čísel i ročníků;
r. 1906–1915 vychází pod názvem Pochodeň ročník 1–10;
r. 1916–1917 přerušeno vydávání;
r. 1918 pouze č. 1 z 14.11.1918 pod názvem Podkrkonošské noviny ročník 1;
r. 1919 od č. 1–21 z 5.6.1919 pod názvem Podkrkonošské noviny ročník 2;
r. 1919 č. 22 – r. 1932 pod názvem Pochodeň ročník 2;
r. 1933 od č. 1–45 [9.11.1933] pod názvem Nová Pochodeň ročník 3;
r. 1933 nové číslování od č. 1 [10.11.1933] návrat k původnímu názvu Pochodeň s
novým značením ročníků i čísel;
r. 1939–1944 přerušeno vydávání;
r. 1945 pokračuje Pochodeň s novým značením ročníků současně se starým [navazuje na první
ročník z roku 1906];
</note>

7 Další popis

7.1 ISSN

Obecně se řídíme vždy knihovním katalogem NK a MZK, případně katalogem ISSN. Většina informací tohoto typu je v něm uvedena.

Pokud je ISSN rozdílné a titul měl předchozí nebo následný titul (uvedeno vždy v agentuře ISSN), pak příklad zápisu může být:

> **<note>**předchozí titul Věstník obecní Královského hlavního města Prahy ISSN 1801–2248; následný titul Věstník hlavního města Prahy ISSN 1801–2264**;</note>**

Může se vyskytnout i tzv. „nespecifikované propojení“. Opět bude uvedeno na stránkách agentury ISSN a zápis může být:

> **<note>**nespecifikované propojení s titulem Věstník obecní Královského hlavního města Prahy ISSN 1801–2248;**</note>**

Pokud není ISSN uvedeno, zapíše se n a číslo první zakázky daného titulu, např. pro titul, který začíná zakázkou č. 20135, bude zápis vypadat takto:

> **<note>**n20135 (jedná se o výjimku a zpracovatel musí trvat na jeho dodání)**</note>**

7.2 Jazyk

Jazyk, ve kterém byl daný titul vytisknut, se uvede malým tiskacím písmem příslušnou mezinárodní zkratkou (tři písmena). Opět se řídíme informacemi z katalogu, ale je možné dopsat informaci o dalším jazyku, pokud je část dokumentu (např. úvod, resumé) napsána v něm.

Jazyky jsou uvedeny kódem podle kontrolovaného slovníku standardu ISO 639-2.

Např.:

- **cze** čeština
- **ger** němčina
- **slo** slovenština
- **fre** francouzština

7.3 Jiný titul ve svazku

Pokud se stane, že je k danému titulu zařazen titul zcela jiný (byl omylem svázán nebo vyšel jako reklamní číslo s daným titulem) – tento jiný titul (např. s názvem Vetřelec z roku 1859) se zpracuje zvlášť, pokud je to možné a má záznam v katalogu. Je to na rozhodnutí vlastníka-zadavatele.

Historie verzí

Jméno	Datum	Verze	Provedené změny
Veronika Ježková	21. 10. 2026	8.8	- v kap. 1.1.4 Nenatištěná čísla stran byly upřesněny možnosti číslování pro nenatištěná čísla stran, která nechybí v číselné řadě, tj. rozšíření možností pro číslování na začátku výtisku a specifika číslování uvnitř výtisku (viz GH #237 a GH #198) - v kap. 1.2.1 rozšířen popis pravidel pro typ strany „Přebal“ (viz GH #238); doplněn nový typ strany „Celkový pohled“ pro popis skenu, který je náhledem celého dokumentu (viz GH #240) - v kap. 1.2.2 doplněna hodnota pro nový typ strany „Celkový pohled“ (generalView) - v kap. 1.3.2 a) x. opravena „zadní část obálky“ na „přebal“ - v kap. 3.3 doplněno, že číslo vydání se uvede arabskou číslicí „při ručním popisu“, pokud je číslo možné stáhnout ze záznamu, ponechává se v podobě, v jaké je - v kap. 3.4 odstraněna hodnota "supplement", která je v rozporu s popisem ročníkové přílohy, kdy úroveň SUPPLEMENT nahrazuje v balíčku úroveň ISSUE (viz GH #251) - v kap. 3.5 opraveny překlepy v příkladech zápisu dat vydání - v kap. 3.8 upraveny formulace pro mutační vydání z důvodu sjednocení metadatového zápisu do jednoho elementu <titleInfo> (viz GH #239) a doplněno řešení zápisu pro neoznačená mutační vydání (viz GH #222) - v kap. 3.9 doplněna informace, že se postup pro cenzurovaná vydání týká také konfiskací - v kap. 4 doplněn příklad zápisu metadat v případě přílohy ročníku - v kap. 5.1 doplněno, že číslo ročníku se uvede arabskou číslicí „při ručním popisu“, pokud je číslo možné stáhnout ze záznamu, ponechává se v podobě, v jaké je - v kap. 5.4 doplněna formulace pro popis přílohy ročníku, v souladu s DMF
Veronika Ježková	22. prosince 2025	8.7	- aktualizováno logo a odkazy na webové stránky Národní knihovny ČR POPIS STRANY - v kap. 1.2.1 pro typ strany Desky/Obálka upravena formulace pravidla a doplněn popis týkající se skenování dokumentů s kroužkovou vazbou; pro typ strany Přední/Zadní přídeští upravena formulace upřesňující, že se tento typ strany využije i pro brožované publikace, ač to neodpovídá přesně knihovnické terminologii; pro typ strany Přední/Zadní předsádka upřesněn popis rubové strany předsádky; pro typ strany Volný list změněn způsob řazení (vždy řadit za zadní desky/obálku, příp. za hřbet) - v kap. 1.2.2 sjednoceny hodnoty a opraveny překlepy u typů stran: "Jacket" opraveno na "jacket", "frontJ jacket" na "frontJacket", "listOfMapsJ" na "listOfMaps", "Colophon" na "colophon", "Flyleaf" na "flyleaf" - dle Pravidel pro popis monografií doplněna kap. 1.3 Příklady možného řazení skenovaných typů stran různých svazků (best practices) - doplněna kap. 1.3 Příklady možného řazení skenovaných typů stran

			různých svazků (best practices) podle PP pro monografie POPIS VNITŘNÍCH ČÁSTÍ - zpřesněna úvodní definice a doplněny kapitoly pro popis zápisu jednotlivých údajů vnitřního popisu: 2.1 Název a podnázev, 2.2 Autor, 2.3 Typ vnitřní části, 2.4 Jazyk; kapitoly s hodnotami pro typ vnitřní části (původně 2.1.1 a 2.1.2) nyní spadají do kapitoly Typ vnitřní části (nyní 2.3.1 a 2.3.2) POPIS ČÍSLA - v kap. 3.3 Číslo vydání zohledněna možnost uvést v <partNumber> slovní hodnotu vyjadřující časový úsek; doplněna podkapitola Speciální číslo upravující popis zvláštního vydání čísla v rámci ročníku; doplněna podkapitola upravující popis v případě paralelního (zdvojeného) číslování (viz GH #100 a GH #224); v podkapitole Posun v číslování u bodu c) zohledněn popis pro speciální číslo - v kap. 3.6 odd. cc) opraveno uvedení „obálky“ nově v <partName>, nikoliv v <partNumber> - v kap. 3.8 v odstavci Typografické značky doplněna informace o zápisu odlišností do poznámky v případě neoznačených mutačních vydání - v kap. 3.9 doplněn příklad pro zápis cenzurovaného dvojčísla, kdy se postupuje analogicky, písmeno se přidá za poslední číslo, např. „7–8A“ POPIS PŘÍLOHY - v kap. 4 doplněna ve 2. odstavci informace, že příloha nemá vlastní katalogizační záznam - v kap. 4 doplněny ve 3. odstavci informace, že popisovaná varianta má vlastní katalogizační záznam a musí splňovat náležitosti popisu samostatného balíčku; informace kompletně upraveny a logicky přeskupeny POPIS ROČNÍKU - v kap. 5.1 opraveno v popisu „K5“ na obecnější „digitální knihovna“; doplněna nová podkapitola s pravidly popisu pro případ paralelního číslování ročníků (viz GH #223); kapitola „Vícenásobné číslování ročníků“ přejmenována na výstižnější „Chybné číslování ročníků“ - v kap. 5.4 změněn název „Obálka ročníku“ na „Společné strany ročníku (obálka ročníku atp.)“; v popisu opraveno, že „obálka ročníku“ se nově uvede v <partName>, nikoliv v <partNumber>; pokud není natištěno vlastní číslo, <partNumber> se nevyplní (viz GH #129)

Veronika Ježková	17. 12. 2024	8.6	- příklady hodnot typů stran a vnitřních částí odstraněny v Definici metadatových formátů pro periodika a od verze 8.6 (a verze 2.1 DMF) udržovány pouze v Pravidlech pro popis periodik
			- nově doplněna úvodní kapitola Pravidel pro popis periodik
			- v kapitole 1.2 Typ strany upraven úvodní popis
			- za kapitolu Popis strany doplněna jako druhá v pořadí nová kapitola 2 Popis vnitřních částí s úvodním popisem
			- sjednoceny a aktualizovány definice typů stran a vnitřních částí společně s monografiemi, upraveno jejich řazení
			  - v celém dokumentu sjednocen český ekvivalent typu strany „cover“ na Desky/Obálka
			  - v celém dokumentu sjednocen český ekvivalent typu

			strany/vnitřní části „advertisement“ na Inzerce/Reklama - u typu strany „jacket“ změněn český ekvivalent na Přebal a upravena definice, aby bylo jasné užití a řazení tohoto typu strany - opraveno chybné znění anglického ekvivalentu „anotation“ na správné „annotation“ - sjednocení zápisu anglického termínu pro Obsah na „tableOfContents“ - přidána přehledová tabulka s využitím typů stran a typů vnitřních částí - jako typ strany lze nově použít typ vnitřních částí Úvod, Předmluva a Tiráž - doplněny nové hodnoty pro typ strany i vnitřní části – Doslov a Závěr - doplněny nové typy vnitřních částí – Obrazová příloha, Přispěvatelé, Resumé, Jiná poznámka, Technický plán/schéma; jako vnitřní část lze nově použít také hodnotu Notový zápis (dosud pouze typ strany) - v kap. 3.5 v příkladu opravena chybně zapsaná hodnota „aproximate“ na „approximate“ - v kap. 3.7 doplněna informace “je nutné vytvořit vlastní element <note>“ na základě #205 - v kap. 3.8 doplněn popis a příklady k mutačním vydáním - v kap. 4. 3 druhy příloh – upraveny popisy a formulace u příloh typu 2 a 3 podle formulace v DMF; u typu 3 doplněna informace k samostatným periodickým řadám - v kap. 3 doplněn bod 3 pro specifikaci dalšího případu, kdy se příloha nepopisuje jako příloha - kapitola Další přejmenována na Další popis
Miroslava Beňačková Pavlína Kočišová	28. 4. 2023	8.5	- přidána kapitola 2.8 Mutační vydání - doplnění dalšího formátu zápisu data vydání - oprava záměny charakteristik typů stran u illustration a listOfIllustration - přidání pokynů ke skenování hřbetu - přidání pokynů pro popis a číslování vícečetných rozkládacích stran - doplnění upřednostňování mezi dvěma typy stran - upřesnění pokynů k popisu cenzurovaných vydání - přesun kapitoly Cenzurovaná vydání z části 6.4 do části 2.9 - přesun kapitoly Obálka ročníku z části 2.9 do části 4.4 - sjednocení typu uvozovek a závorek napříč dokumentem
Miroslava Beňačková Pavlína Kočišová	20. 12. 2019	8.4	- celková revize, opravy, rozšíření a upřesnění nejasností - doplnění charakteristik jednotlivých typů stran a označení stran, které je nutné popsat - změna české varianty pojmu „cover“ a „jacket“ - úprava pravidel v části Posun v číslování v sekci Číslo vydání

			- přidání dalších formátů zápisu data vydání - úprava pravidla o nepřiřaditelných obálkách - úprava pravidla o aktualizovaných vydáních - přidána sekce o obálce ročníku - přidána pravidel pro popis po cenzuře opravených vydání - přidána poznámka o popisu ročníkových příloh
Pavlína Kočišová Ondřej Lehrl	12. 12. 2018	8.3.1	- upřesnění popisu více ročníků v jednom svazku v kapitole 4.1
Pavlína Kočišová Ondřej Lehrl	11. 4. 2018	8.3	- změna zápisu v kapitole 4.1 Popis více ročníků v jednom svazku - úprava pravidel pro aktualizovaná vydání v kapitole 2.3 Číslo vydání
Pavlína Kočišová	1. 2. 2018	8.2.1	- oprava chyby – změna z „Index“ na „index“
Pavlína Kočišová	3. 1. 2018	8.2	- doplnění typů stran, úprava možností popisu data vydání
Ondřej Lehrl Zdeněk Vašek	1. 4. 2017	8.1	- doplnění pravidel pro popis ročenek
Iveta Lodrová	24. 9. 2015	8	- celková revize, opravy, sjednocení s aktuální DMF
Pavla Rychtářová-Švástková	10. 8. 2012	7	- přidán typ strany „mapa“ (map)